

25.IX.1973

Sita 605 662
BULEV. 10 • 00120 H:KI 12 • H:FORS

UNI JA HERÄÄMINEN

Veijo Baltzar: Mari. Tammi 1973.

Mari on älykäs tyttö, neljä lapsuusvuottaan hän on viettänyt valkolaisten parissa ja saanut täten kokemuksia aidan toiselta puolelta. Jäljelle ovat jääneet halut ja kyvyt sekä lukea että kirjoittaa.

Voi voi kuitenkin että se on vaikeaa se naiseksi tulo, olipa kyseessä sitten suomalainen tai mustalainen. Veijo Baltzar on ottanut kysymyksen pohdittavakseen uudessa romaanissaan, joka rakentuu mutkattomasti osittaisen minäkerronnan ja kronologisen havainnoinnin perustalle. Marin elämä tuntuu ahtaalta kotoväen parissa, sillä hän on seitsemäntoistavuotias naiseksi saapa tytön hössäkkä, jolla on vissi käsitys, että eteenpäin on päästävää. Hän halajaa muutosta elämäänsä. Eräänä kauniina päivänä odotettu muutos saapuukin hänen luokseen Kasimir-nimisen nuorukaisen hahmossa ja vie hänet matkaansa. Sitä sanotaan naisenryöstöksi. Tempulla on väljästi ajatellen sama merkitys kuin suomalaisten suosimalla kihlautumisella, tutustuttaa puoliset toisiinsa ja valmistaa heitä yhteiseen elämään.

Marin haaveet ja hänen todellisuutensa eivät vastaa toisiaan. Tytön omaisten kostoja pelkäävä Kasimir on hermostunut nuorukainen, joka purkaa ristiriitaiset tunteensa väkivaltana Mariin. Modernein termein tekisi mieli väittää, että kyse on mustalaisnaisen kohdistuvasta riistosta, joka on monella tapaa raaempaa ja yksioikoisempaa kuin valkoiseen naiseen kohdistuva. Mitähän

tästä Baltzarin tarjoamasta esimerkistä sanoisivat sisaret sven-gissä Esther Vilar & Germaine Greer? Tai USA:n Women's Lib?

Kummallista kyllä, mutta Veijo Baltzar on kirjailijana lähellä Iikka Vuotilaa. He kumpikin katsovat rotunsa naista suurenuslasin lävitse. Viittaaan Vuotilan kirjaan "Naisen puoli". Baltzar on paneutunut mustalaisnaisen asemaan, hänen asenteihinsa, tapoihinsa, rasituksiinsa, menneisyyteensä, pelkoihinsa ja toiveisiinsa.

... Jos sattuisi hyvä tuuri käymään, tulisi ehkä toinen samanlainen mustalaissakki vastaan, sieltä löytyisi unelmaprinsssi, joka korjaisi mukaansa.

Entä valkolaistytöt sitten? He käyvät koulujaan ja oppivat uusia asioita, tyventävät luokkatovereihin ja syventävät tuttavuutta edelleen; heitä ei kielletä pelehtimästä miesten kanssa, hehän saavat jopa vaihdella niitä.

Jos minä nyt kulauttaisin pullon kurkkuuni ja menisin pelehtimään jonkun miehen kanssa? Joko minut tapettaisiin tai minusta tulisi Markkina-Mari, jota vähän hemputeltaisiin siellä sun täällä."

Baltzarin teksti ei särähdy korvaan rumana saati raskassoutuisena, siitä on liioin suotta hakea muodikkain ylisanoja höystettyä romanttisuutta, mutta hänen tapansa dramatisoida on ansiokas, sukua Steinbeckille.

Mainosmiehiä oli takakanteen sirotellut vanhan virtensä kirjan laadusta: aito ja väkevä, ja tuli tällä kertaa, ihme kyllä, laulaneeksi oikeasta säkeistöstä.

V. E. Haapala